

”Hofrätts-Pelle“ och ”Fina Lindgren“.

För öfver trettio år sedan, eller i slutet af 1860-talet, funnos ännu i Stockholm tvänne procentartyper, som af sina klienter eller i folkspråket fått ofvanstående vedernamn. »Hofrätts-Pelle«, hvars borgerliga namn var Pettersson, hade traskat i många år såsom vaktmästare i hofrätten och dessutom »jobbat« med både egna och andras pengar på ett så knipslugt och vinstgifvande sätt, att »Pelle« nu i slutet af 60-talet satt med eget hus vid Luntmakaregatan, med egen pryddlig hushållerska — ty att gifta sig och skaffa sig efterkommande det gick icke in i Pelles principer såsom varande både för kostsamt och äfven kanske oförenligt med hans uppnådda sextio år. Icke alls därför att Pelle kände sig på minsta sätt gammal, han var vid full vigör, och rörde med lätthet sin lilla magra figur, vare sig han lystrade till klockans

pinglande inne på ämbetsrummet, eller vid hof-fester var kallad på slottet att iklädd stort livré servera de lyckliga som där voro inbjudna. Pelle var i hela sitt uppträdande ganska comme il faut och hans korrekta sätt lämnade honom aldrig ett ögonblick.

Det fanns intet som bakom denna fernisade yta gaf anledning att ana blodsugaren och »firti» procenttagaren och säkert är att »Pelle», åtminstone på äldre dagar, bland privatdiskontörer hörde till det bättre slaget, och han ådagalade verkligen en viss människovänlighet i sitt yrke. »Pelle» rynkade med förakt på näsan åt alla dessa, som han icke ville erkänna som kolleger, hvilka sålde penningar till oskäligen pris och togo hvad papper som helst som säkerhet, endast med desamma kunde återpressas såväl kapital som ränta och provisioner. Sådant där — påstod »Pelle» — hade han aldrig befattat sig med. En affär bör framför allt vara *nobel*. Aldrig mer än fyrtio procent, hvad därutöfver är — det är *syndapengar*. — »Herre Gud — om det trasslas och dröjes litet med ett lån, — så en liten *frivillig* extra dussör kan man väl ta — men se aldrig mer än de aftalade fyrtio — det går emot mina principer.»

Ja, så där lät »Hofrätts-Pelles» procentarmoral och jag tror att åtminstone på senare tiden inrättade han sitt handlingssätt någorlunda i enlighet med densamma. Det var, som om han ville tvätta ren sig själf och höja sitt

eget värde, ty nog misstänker jag att den käre »Hofrätts-Pelle» ej alltid varit så noga om medlen. Stenhus på en nittiotusen växa sällan upp ur jorden som fromma gärningars lön. Hur som helst, var »Hofrätts-Pelle» mycket lätt att ha att göra med på gamla dagar. Han spelade rollen af »en gammal hederlig farbror», som varnade unge män för världens frestelser, för att lefva öfver sina tillgångar och därigenom komma »i procentarhänder», hvilket vore det *farligaste* af allt som kunde hända — och sedan han så granskat papperets godhet och sökt att nedpruta kapitalbeloppet samt bestämt omsättningen till tre månader — gick gubben till chiffoniern och framplockade några splitter nya riksbankssedlar, räknade dem med en stilla suck, tryckte ens hand med vemodigt leende — och så var saken klar till omsättningsdagen tre månader därefter. Utan tvifvel har i vår tid funnits procentar-typer, mera afskräckande och mera vidriga.

»Hofrätts-Pelles» kunder voro för det mesta unga militärer, unga ämbetsmän, mot hvilka han särskildt ansåg sig böra vara farbroderligt hygglig, samt unga skådespelare vid de kungl. teatrarne. »Hofrätts-Pelle» var stor teatervän och med ett par fribiljetter kunde man till och med draga ut en omsättning minst en vecka. Men »Hofrätts-Pelle» fordrade stor offentlig uppmärksamhet; man fick icke ignorera honom och gå honom förbi. Däremot blef han särdeles

förtjust om man enkelt och öppenhjärtligt tog honom under armen och föreslog en »bit och en sup på operakällarn». Om man, när någon bekant kom till bordet, passade på och bad att »få presentera herr Petterson i hofrätten» — då kände hans förtjusning inga gränser och han gaf sig icke förr än han fått bjuda på en half fint gammalt portvin.

Nu är gamla »Hofrätts-Pelle» död för många år sedan. Han var ingen vanlig »haj» och *hade* han en gång i tiden varit det, så förstod han på gamla dagar att väl dölja huggtänderna och därför blef han till och med efter döden *saknad*, — och det händer minsann ej *hvarje* procentare.

* * *

En annan med »Hofrätts-Pelle» samtidig typ, var den s. k. Fina Lindgren. Lindgren hade fått vedernamnet Fina till följd af sitt eleganta och snart sagdt, kvinliga yttre i sätt och uppträdande, hvilket blef så mycket mera löjligt, som han var ganska till åren kommen. Lindgren hade på sin tid varit hoflakej hos såväl Karl Johan som Oscar d. I och den hofluft han där insupit hängde väl ännu kvar i kläderna. Fina Lindgren hade en stor kundkrets och det berättades på sin tid, att hans kassakista förvarade papper med de finaste namn, men hvars

ägare saknade hvarje aning om deras tillvaro på sådan ort. Säkert är att Lindgren låg i stora och hemlighetsfulla affärer och att han ansågs äga en betydlig förmögenhet, hvilket också besannades efter hans död, när han efterlämnade nära fyrahundratusen kronor, som till största delen gingo till välgörenhetsinrättningar. Lindgren syntes alltid ensam, nästan skygg och undvek så mycket som möjligt att besvara hälsningar. I Kungsträdgården och Berzelii park satt han gärna ensam på en soffa och roade sig med att mata gråsparfvarne med gammalt hvetebröd han bar i bakfickorna. Detta tycktes vara hans enda nöje.

Han bar, af hvilken orsak är ej godt att säga, ett verkligt hat till allt hvad militärer hette. Det sades att för en officer var det omöjligt att hos Fina Lindgren få ett lån. Nu hade Lindgren en fosterdotter, en särdeles söt och vacker flicka, som fått en vårdad uppfostran och för hvilken Lindgren var mycket svag. Det bar sig icke bättre till, än att en ung, vacker sjöofficer vid namn S. fick se flickan, blef kär i henne och hon i honom. De gifvo hvarandra sin tro — men nu blef det oro i lägret. Lindgren sade absolut nej! Hvarken flotta eller landtarmé! Men helt oresonlig var han icke. Villkoret var: bort med uniformen och in i en praktisk affär! Flottofficern var en resolut karl och högg lyckan där den fanns samt tog flickan med hennes femtio tusen, som han fick *kontant*,

gick in med sig och pängar i en fabrik, där han blef verkställande direktör och är det än. Så där kunna äfven gamla procentarpengar komma till gagn och skapa lycka — *ibland*.